

SKOG MILJØ

nr 3 2016

MEDLEMSBLAD FOR
SKOGSELSKAPET

Friluftslivets dag **4**
Nytt fra Fylkesskogselskapene **8**
Verdens Kuleste Dag **13**

UTGIVER

Det norske Skogselskap
Wergelandsv. 23B, 0167 Oslo
Telefon: 23 36 58 50

Bankgiro: 7001 05 21198

ISSN 0803-3943

E-post: info@skogselskapet.no

www.skogselskapet.no

Det norske Skogselskap er en ideell organisasjon med rundt 11.000 medlemmer fordelt på totalt 17 fylkesskogselskap. Vår visjon er at alle mennesker skal oppleve skog som en verdifull kilde til livskvalitet. Siden 1898 har selskapet utviklet seg fra i starten å sørge for helt nødvendig skogreising til nå å jobbe med bevisstgjøring rundt skogens viktige rolle i kampen for et bedre klima.

STYRET

Leder:

Lars Peder Brekk, Trøndelag

Nestleder: Randi Dille, Trøndelag

Styremedlemmer:

Mette Kinderås, Troms,

Ingunn Kjelstad, Sogn og Fjordane,

Snorre Synnestvedt,

Oslo og Akershus

Bernt-Håvard Øyen, Hordaland

Hallvard Bakka, Rogaland

Redaktør: Astri Kløvstad

astri.klovstad@norsk-skogbruk.no

Grafisk produksjon:

Line Dahle/Åjour design

Trykk: Merkur Grafisk, Oslo

www.merkurgrafisk.no

Annonsepriser (ekskl. mva.):

1/1 side kr 6.000

1/2 side kr 3.500

1/4 side kr 2.000

1/8 side kr 1.000

Manusfrist neste nummer:

1. desember 2016

Forsidefoto: Skoleskogdag ved Sognsvann i Oslo. Foto: Trond Lohre

5

6

13

14

16

INNHold

Statsministeren åpnet Friluftslivets uke på Friluftslivets dag.....	4
Skogen i sentrum under Arendalsuka.....	5
Skogernæringen ivaretatt på Hurdagene.....	6
Nytt fra fylkesskogselskapene	8
Verdens kuleste dag ble igjen en suksess.....	13
Norges største skoleskogdag	14
Skogbrukstunet på Jakt- og fiskedagene 2016	15
Dyrsku'n i Seljord 150 år	16
Sommersamling for skogplanteskolen.....	17
Forskning i det grønne: 100 års arbeid for det grønne skiftet.....	18
Tidsskrift for Skogbrug	18
Kryssord.....	19

Gratulerer med skogforskningen 100 år!

Skogforskningen på Vestlandet feirer 100-årsjubileum i disse dager og Skogselskapet gratulerer! Vi har mye å takke skogforskningen for og den har kanskje litt å takke Skogselskapet for også...

For 100 år siden var de norske skogene kraftig nedhugd etter lange perioder med rovhogst og liten tanke på ny skog. 2/3 av den stående skogen var borte fordi det var så stor etterspørsel etter produktene fra skogen. De norske skogene var blitt overutnyttet av både folk og fe til beiting, bygningstømmer og brensel i hundrevis av år. Skogen hadde vært av avgjørende betydning for utviklingen av Norges velstand.

Tilstanden for de norske skogressursene nådde sitt lavmål rundt 1900 og dette var utgangspunktet for at konsul Axel Heiberg tok initiativet til å stifte Det norske Skogselskap i 1898. En viktig støttespiller i dette arbeidet var den ikke ukjente nasjonalhelten Fridtjof Nansen. Den såkalte «skogsaken» – ønsket om å gjenreise skogene – vant frem og fikk godt politisk gehør.

Så i 1916 ble skogforskningen på Vestlandet grunnlagt – Vestlandets forstlige forsøksstasjon, av Stavanger amts skogselskap og Bergen skogselskap. Det norske Skogselskap, ved sin formann Axel Heiberg, bidro med den nødvendige økonomiske støtten – dette fordi han så viktigheten av nettopp kunnskap. Dette ble en av forløperne til det som i dag kjennetegnes som Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO). Formålet med forskningen var å etablere et kunnskapsgrunnlag for å gjenreise skogene.

2. verdenskrig medførte en ytterligere mangel på trevirke ettersom både bygninger og byer lå i ruiner i stor skala. Stortinget vedtok derfor i 1954 enstemmig en 60-årsplan for skogreising. Det ble plantet i stor skala og dette har gitt mye av de skogressursene vi har i dag. De siste 20 årene er plantingen bety-

delig redusert, men mange vil oppleve at Norge likevel er i ferd med å gro igjen. Dette har mange årsaker, mindre aktiv utnyttning og hogst, redusert beite, økt gjengroing og høyere tregrense, lengre og mer intensiv vekstsesong etc. etc.

Letterpåklokskapens tid skal man huske på de forutsetningene som lå til grunn for datidens planteprogrammer. Skogen skulle bli Norges arvesølv. Men så kom vannkraftutbyggingen og oljen – og skogen ble satt på vent. Nå er imidlertid oljealderen over toppen og bioøkonomien og det grønne skiftet løfter frem skogen som en helt sentral fornybar ressurs for fremtiden. Alt som kan produseres av olje kan også produseres av råstoff fra skogen – men skogen kan i tillegg brukes til så uendelig mye mer! En aktiv, bærekraftig forvaltning basert på gode kunnskaper er nøkkelen til suksess.

I dag favner skogforskningen ikke bare kunnskap om trærnes produksjon, men også om biomangfold, friluftsliv og genetikk. En kunnskap som er avgjørende for råd og veiledning til skogeiere, kommuner, fylker og allmenheten. Og en kunnskap som er selve fundamentet for Skogselskapet og vår virksomhet – hvor alt skal være forankret i fakta og en objektiv tilnærming, for på beste måte å synliggjøre skogens mangesidige og enestående betydning.

Gratulerer med dagen - og alt for skogen!

TITTEL: Når man går på visning, må man utforske alle kroker og kriker. På Friluftslivets dag ble ferdigsnekret plankehytte fra skoleskogdagene vist fram for publikum.

Statsministeren åpnet Friluftslivets uke på Friluftslivets dag

I strålende høstvær fylte mange tusen friluftslivinteresserte store og små områdene ved Sognsvann i Oslo på Friluftslivets dag 4. september.

TEKST OG FOTO: [TROND LOHRE](#)

Erna Solberg åpnet arrangementet og delte ut Friluftslivets Hederspris for 2016 til Norges Røde Kors. – Det er mange som får oppleve gleden i friluftsliv gjennom denne organisasjonen. De jobber bredt for å gi både aktivitetstilbud og trygghet i friluftsliv til befolkningen. Jeg vil også særlig trekke frem de flotte tilbudene Norges Røde Kors har for integrering av innvandrere i vårt samfunn. Organisasjonen bruker friluftsliv aktivt i dette viktige arbeidet, sa statsministeren.

Store og små kunne hele dagen boltre seg i friluftslivaktiviteter som hinderløype i blinde, kanopadling, hundekjøring, natursti, robåt, kajakk, sykkeløype, turtips, førstehjelp, sopptur og soppkontroll, sommerski, bål og pølsegrelling og spejderkarusell.

Skogselskapet var representert med store og små medarbeidere, utdeling av pølser, skogskaffe, Markavann og natursti. Plankehytte bygget av 2000 skolebarn var gjenstand for mye lek og moro samtidig som den var kulisse for Skogselskapets budskap og aktiviteter. Det ble imidlertid ingen snekring på Friluftslivets dag. Arrangørene ønsket å redusere støy av hensyn til publikum og de øvrige organisasjonene. Skogselskapet arrangerte derfor visning av plankehytten og fikk på denne måten synliggjort at plankehyttebygging er en svært populær lavterskel friluftslivaktivitet.

Statsministeren besøkte flere organisasjoner og tok seg god tid til å besøke Skogselskapet og høre om Skogselskapets rolle knyttet til skog og friluftsliv.

POLITIKERE: Et par stortingspolitikere på besøk på standen til AT Skog, Skogselskapet i Agder og Det norske Skogselskap. F.v.: Christian Espegren (Skogselskapet i Agder), Gunnar A. Gundersen (Høyre), Line Henriette Hjemdal (KrF), Trygve Enger og Trond Lohre (DnS).

Skogen i sentrum under Arendalsuka

For tredje året på rad deltok Det norske Skogselskap, i et tett og godt samarbeid med AT Skog og Skogselskapet i Agder, aktivt under Arendalsuka.

TEKST: TRYGVE ENGER

De tre organisasjonene hadde felles stand i den politiske gågaten som frontet skogens betydning for det grønne skiftet og viktigheten av en aktiv skogforvaltning.

På fredagen var det skogens dag med både frokostmøte og fagseminar om skogens muligheter, herunder med aktiv deltakelse fra blant annet Norges Skogeierforbund, Kvinner i skogbruket og Zero.

Arendalsuka ble startet opp i 2012. Den beskrives som årets viktigste møteplass mellom politikk og næringsliv, media og folk flest. Formålet er å skape

en møteplass for debatt og utforming av politikk for nåtid og framtid. Arendalsuka er partipolitisk uavhengig. Alle arrangementer i regi av Arendalsuka er åpne for alle og gratis.

Nærmere 600 arrangementer sto på programmet i år. Cirka 200 av dem var debatter, rundt 80 var seminarer. Resten var foredrag, samtaler, kulturarrangement, appeller, konferanser og workshops. Arrangementene regner med at det var ca. 50.000 besøkende under arrangementene i de fem hektiske dagene.

SERVERINGSSTED: Det var folksomt i hovedgata gjennom utstillingsområdet. Her den øvre delen av området med Skogselskapets serveringssted til høyre.

KONSENTRERT: Med blåbærtrut og egen maskin var dagen helt til å leve med for denne unge mannen.

Skogernæringen ivaretatt på Hurdagene

I tillegg til å være en av hovedarrangørene og ha en betydelig rolle i kontakten med og tilretteleggingen for utstillerne, har Skogselskapet en viktig oppgave i å sørge for serveringen på Hurdagene.

TEKST: **ASTRI KLØVSTAD** FOTO: **SKOGSELSKAPET I OPPLAND OG ASTRI KLØVSTAD**

Norges ledende fagmesse for skogbruk arrangeres hvert fjerde år, og det er Mathiesen Eidsvold Værk som stiller med arealer og hogstmoden skog. I år var lokaliteten lett å finne og adkomsten svært enkel for

utstillere og besøkende. Skogeier hadde plukket ut et areal like ved Nebbenes på begge sider av E6 – forbundet med ei trebru.

Sammen med MEV er Det norske Skogselskap og Ni-

MIDDAG: Om kvelden fikk 480 entreprenører og maskinførere påspandert middag av MEF. Skogselskapet sto for tilberedning og servering.

bio arrangører av messa som viser alt innen teknikk fra hogstmaskiner og flishoggere via motorsager til kjettinger og verktøy. Og i tillegg har forskningen og tilbydere av kurs, forsikring, planter, planteutstyr, gjødsel, bekledning og mye annet rigget sine stands med plakater, brosjyrer og blide selgere.

Om lag 2000 personer var innom messa de to dagene den varte. Det er omtrent som tidligere år, får vi opplyst av Skogselskapets Tore Molteberg som har en sentral rolle i den praktiske tilretteleggingen av arrangementet.

Skogselskapet grillet burgere og pølser og solgte mat og drikke til alle besøkende. I tillegg hadde Maskinentrepenørenes forening bestilt to helstekte reinsdyr som skulle serveres på entreprenørmiddagen om kvelden, noe som Skogselskapet selvfølgelig tok på strak arm. 480 personer fikk servering i løpet av en halvtime.

PÅ REKKE OG RAD: Mange motorsagmodeller å velge mellom på Husqvarnas stand.

Grundig planlegging og gjennomføring kombinert med oppholdsvær og god temperatur gjorde Hurdagene 2016 til et vellykket arrangement.

Nytt fra fylkesskogselskapene

Nedenfor følger et utvalg av aktivitetene fra vårt langstrakte land. Stoffet er enten hentet fra fylkesskogselskapenes nettsider eller rapportert inn direkte. Fylkesskogselskapene oppfordres til å komme med innspill til senere numre.

AGDER:

Skogselskapet i Agders sensommeraktiviteter

August og september er en tid med høyt aktivitetsnivå, og Skogselskapet i Agder er med på så mye vi kan for å spre informasjon om skogens mangesidige betydning.

I august deltok vi på to store arrangementer: «Naturligvis» på Evje samlet ca. 10.000 besøkende. Skogselskapet bidro med stand med aktiviteter for barn, kaffe og prat med voksne, Velg naturbruk og Velg skog. Mye folk innom i nydelig solskinn.

Arendalsuka er den store politiske uka, da Arendal virkelig er full av folk, næringsliv, politikkere og organisasjoner. Arendalsuka hadde i år stort fokus på skog og tømmer med «Norsk industri» og skognæringa i spissen, med seminarer og debatt. Skogselskapet deltok sammen med AT Skog.

September startet med Dyrskuet i Lyngdal. I overkant av 21 000 besøkende, skogselskapets snekkerbod

med spikking og andre aktiviteter. Det var nesten fullt av barn på standen hele helga, og innimellom var det kø. Ungene spikket og produserte nesten like mye flis som fliskutteren som var en del av standen. Ellers var

AGDER: Elever fra Froland og Nesheim har deltatt på skoleskog-dager i regi av Skogselskapet.

AGDER: Skogselskapet deltok på Arendalsuka sammen med DnS og AT Skog.

AGDER: Skogselskapet har hatt besøk av Det norske Skogfrøverk og var med på befaring på Lyngdal frøplantasje som ligger på Skogselskapets eiendom i Agder.

planting og skogen som faktor i klimakampen sentralt. I tillegg til dette har vi vært på Familieskogdag i Mandal, et fantastisk bra arrangement i nydelige omgivelser på Harkmark. Skoleskogdager i Froland og Nesheim der skogplanting var en sentral del av undervisningen.

Naturlostur har det og blitt tid til, med Jomåsknuten som mål - ledet med stødig hånd av Kåre Haugaas og Kjetil Bjørn Olsbu.

Vi var også på befaring med Skogfrøverket på vår eiendom der en av Norges eldste og historisk viktigste frøplantasje ligger.

Nå ser vi frem mot høsten med aktiviteter knyttet til Velg naturbruk og Velg skog, og vårt nye prosjekt knyttet til informasjonsarbeid til nye skogeiere - og mye mer.

BUSKERUD OG TELEMAR:

Jonas Gahr Støre fikk en leksjon om skogens fremtidige gull

Dyrsku'n ble besøkt av kjente og mange ikke fult så kjente personer. Hele 92.000 mennesker var innom årets Dyrsku'n og mange av disse igjen var innom det koselige skogtunet for en pust i bakken og god bålcaffe.

I følge hovedarrangøren er deltagelsen «all time high». Også Skogtunet var godt besøkt. Her bød Skogselskapet på gull og grønne skoger i form av en skogplante og en gylden sjokoladepenge til de som ville ha. Skogselskapet kunne også friste med helgrillet elg og skikkelig bålcaffe.

På tunet var det ellers mulighet til å høre litt om utdanningen innenfor skog og utmark på standene til Velg Skog, Søve videregående, Aktiv skogbruk og høyskolen i Hedmark (Evenstad) og NMBU (Ås). Det ble stilt ut det aller nyeste innen droneteknologi og bioenergi.

Motorsagene fikk også kjørt seg, da elevene fra Søve kjørte elevtevlinger så flisa sprutet. AT Skog og Norges Skogeierforbund kunne fortelle om sitt virke til publikum, samtlige aktører fra skogfamilien var stadig å se med interesserte og nysgjerrige publikummere som gjerne ønsket å vite enda mer om hvordan skogbruket fungerte.

Moro var det naturligvis også å få snakket litt med Arbeiderpartiets leder, Jonas Gahr Støre, om skog-

BUSKERUD/TELEMAR: Sammen med de andre på Skogtunet sørget Ingunn Høibø, daglig leder i Telemark Skogplanter AS, for at Jonas Gahr Støre kunne reise fra Dyrsku'n med både svartor, gran og utvidet skogkunnskap i bagasjen.

plantene som blir produsert på planteskolene på Gvarv og Hokksund. Viktig å informere ham om at dette er det rimeligste og mest naturlige CO₂-renseanlegget. Han viste oppriktig interesse for arbeidet det norske skogbruket gjør for samfunnet ved å plante og skjøtte skogen. Han fikk med seg en gran-, furu- og svartorplante som han lovet å plante på en egnet plass.

Skogselskapet ønsker med dette å takke årets Dyrsku'n for et flott arrangement, alle hyggelige publikummerne for interessante samtaler om skog og skogbruk, og ikke minst vår øvrige «skogfamilie» for et felles hyggelig og velfungerende «skogtun-arrangement».

Vinner kåret i navnekonkurranse

Skogselskapet i Telemark og Buskerud hadde i forkant av – og under veis på - Dyrsku'n en konkurranse gående. Den gikk ut på å finne navn til den nye planteskolen som skal bestå av de to sammenslåtte planteskolene i Buskerud (Buskerud) og Telemark (Gvarv). Så mange som 382 personer deltok med kreative og morsom forslag. På Dyrsku'ens siste dag ble en vinner kåret.

Juryen besto av styreleder Sverre Siljan fra Skogselskapet i Telemark og styreleder Sigvart Pedersen fra Skogselskapet i Buskerud, de to falt for navnet

BUSKERUD/TELEMARK: Vinneren av navnekonkurransen for den nyfusjonerte planteskolen i Buskerud og Telemark, Fredrik Juel, sammen med juryen som bestod av styrelederen i de to fylkesskogselskapene.

«Norgesplanta AS». Det var Fredrik Juel fra Ulefoss som hadde levert inn dette forslaget. Han ble rikelig premiert med skogplanter og en flott jaktdress. Fredrik Juel uttalte selv at det ikke kunne passet bedre, i og med at han skulle på jakt rett etter helgen. Kjempebra, og igjen takk for ditt bidrag! Hvem vet, kanskje det faktisk blir vårt nye navn?

OPPLAND:

Aktiv høst i Oppland

Det har vært en travel høst for Skogselskapet i Oppland. 6 trinn i grunnskolen i Gjøvik, Vestre Slidre, Vang, Østre Toten, Nord- og Sør-Fron kommuner har vært med ut på skoleskogdager hvor elevene fikk høre om skogens rolle, blant annet i klimasammenheng.

Dessuten har Skogselskapet deltatt på Landbruksdagen på Valdres Folkemuseum hvor årets tema var skog, tre og klima. Ola Gram Dæhlen åpnet landbruksdagen og foredro om hva skogen betyr for Valdres og hvor viktig den er for klimaet. Skogbruket i

OPPLAND: Elever fra 6. klasse i Vestre Slidre kommune fikk en lærerik skoledag ute i det fri.

Valdres i samarbeid med Skogselskapet hadde aktiviteter som plankehyttebygging, skogsti, hogstmaskinsimulator og info om skogens mangesidige betydning.

Så har Skogselskapet sammen med landbruket i Gjøvik brukt tre dager på Gjøvik-Marken der folk fra den hvite byen ved Mjøsa kunne lære om skogens betydning i klimasammenheng, som næring og som friluftsansena, og dessuten sette seg inn hva Skogselskapet er og gjør.

Og ikke minst har Skogselskapet i Oppland deltatt på Hurdagene.

Det har vært en fin sensommer med mye bra vær som har bidratt til å få mange med på slike uteaktiviteter, og da er det ekstra moro å jobbe med dette!

ROGALAND:

Arealbruk i ei grøn framtid

Skogselskapet i Rogaland og Fylkesmannen samarbeider om å arrangere seminar og utferd i samband med årsmøte kvart år. Det blei satt deltakarrekord på årets seminar med 110 deltakarar som kom for å høre foredrag under tittelen «Arealbruk i ein grøn framtid». Blant høgdepunkta var då Geir Pollestad sa han ønskte seg ein ærligare diskusjon om miljøvern versus skogbruk og då Erik Eid Hole frå Energigården presenterte eit nytt verktøy for å måle utslipp og binding av CO₂.

ROGALAND: Det var rekordstort deltakartal på seminaret «Arealbruk i ei grøn framtid», med omtrent 110 deltakarar. På første rad sit Knut Harald Dobbe frå Fylkesmannen i Rogaland som eit tent lys.

Fylkesmannen i Rogaland Magnhild Meltveit Kleppa innleia det hele og slo fast at på trass av et begrensa skogareal i fylket gjer den doble tilveksten i Rogaland samanlikna med resten av landet skogbruk til ein viktig og framtidretta næring i fylket.

Leiar i Stortingets næringskomité, Geir Pollestad, hausta anerkjennande nikk frå salen både då han etterlysa ein meir ærlig diskusjon rundt skogbruk og miljøvern og då han oppfordra til å krevja fleire offentleg bygg i tre, slik som det nye regjeringskvartalet.

Knut Harald Dobbe frå Fylkesmannen ga oss ein oversikt over kven som har ansvaret for arealspørsmåla som dukkar opp og kva for rammar ein jobbar under, før Robijne Versteagne frå planavdelinga i Sandnes kommune beskreib dei praktiske utfordringane kommunen må forhalde seg til i slike spørsmål. Ordførarane i Gjesdal og Bjerkreim kommune, Frode Fjeldsbø og Torbjørn Ognedal, avslutta formiddagsøkta med å fortelja om korleis dei planlegg arealforvaltninga i deira kommunar.

Etter ein betre lunsj starta Jon Olav Brunvatne frå Landbruks- og matdepartementet ettermiddagsøkta med å beskrive kva som skal til for å innfri dei globale og nasjonale klimamåla. Skal Noreg ta sin del av naudsynt skogplanting globalt for å klara 2-gradersmålet må me planta heile 10 millionar dekar skog.

Leiar i Rogaland Bondelag Ole Andreas Byrkjedal ga oss betraktningar sett frå bondens ståstad om kva som skal til for å sikre areal til skog og grasproduksjon i framtida før styreleiar i Vestskog Halvor Brosvik fortalde om skogbruket i fylket.

Erik Eid Hohle, dagleg leiar i Energigården AS, fortalde oss om sitt konsept og det blei vist stor interesse for deira nye klimakalkulator frå salen. Avslutningsvis fortalde Ingeborg Anker-Rasch om klimaskog-

satsinga i Rogaland, ein veldig lukrativ sjanse for grunneigarane i fylket til å få satt sine areal i produksjon, og både skapa verdiar og samtidig gje eit bidrag til å senke CO₂-konsentrasjonen i atmosfæren.

Utferd i Gjesdal

Dagen etter årsmøteseminaret vart det arrangert utferd rundt om i Gjesdal kommune. Første stopp var eigedommen Auestad. Auestad blei av dagleg leiar Erik Faye-Schjøll omtalt som eit kroneksempel på god skogforvaltning frå tidlegare. Her veks fleire treslag side om side i forsøksfelt som Norsk Institutt for Bioøkonomi (NIBIO) samlar inn data frå. På eit felt stod det 110 m³ tømmer på kvar dekar, noko som er formidabelt i norsk skogbruk.

Etter ei lita vandring gjennom et felt med granskog stod vi på ei mark med einerkratt og gult gras, kor Ingeborg Anker-Rasch, prosjektleiar i klimaskog-pilot-prosjektet i Rogaland, fortalde om planar for å plante klimaskog. – Klimaskogprosjektet handlar

ROGALAND: Mange var involvert i gjennomføringa av årsmøte-utferda.

ROGALAND: Ulike skogtypar og utviklingsstrinn ble besøkt på utferda.

om å plante skog for å binde CO₂. Samtidig som vi tek vare på miljøet etter strenge kriterier, fortalte ho. Faye-Schjøll la til at Skogselskapet ville forsøke å maksimere både klima og mangfoldseffekten ved å plante i mosaikkstruktur, og inkludera ein del lauvtre saman med hovudtreslaget norsk gran. På den måten kan vi skape eit godt miljø for mange ulike vesen og planter, samtidig som skogen støvsugar atmosfæren for CO₂.

– Klimaskogprosjektet er eit fantastisk godt tilbod til grunneigarar som ynskjer å auke verdien på si eigedom samtidig som fotosyntesen blir utnytta for å dempe klimaendringane, avslutta Faye-Schjøll.

Seinare på dagen gikk utferda vidare til Edlandsskogen, der temaet var tilrettelegging for rekreasjon og friluftsliv i skogen. Edlandsskoegn er regulert av kommunen til friluftsliv og eit svært populært turområde blant lokale, men det finnes ingen planer for korleis skogen skal drivast. Tidlegare skogbruks-sjef i kommunen Arnt Mørkesdal viste fram ein flott skog som kunne ha vore enno finare om det hadde blitt rydda litt mellom trea. – På den måten hadde skogen vekse betre, samstundes som den blei meir framkommelig for dei som brukar han til rekreasjon, sa han.

TRØNDELAG:

Vellykket årsmøte i Skogselskapet i Trøndelag

Mandag 20. juni ble det avholdt et historisk årsmøte på Ersgard i Stjørdal. Dette var det første årsmøte etter at Skogselskapet i Trøndelag og Namdal Skogselskap fusjonerte høsten 2015, og aktiviteten er høyere en noen gang!

Selve årsmøte ble avholdt inne i den gamle ombygde fjøsbygningen på Ersgard, og de oppmøtte ble ønsket velkommen av både daglig leder på Ersgard, Grete Sørebo, styreleder i Skogselskapet i Trøndelag, Vigdis Hjulstad Belbo, og Hjørdis Tyholt, leder av komiteén for kultur, næring og miljø i Stjørdal kommune.

Det ble ingen store diskusjoner rundt de ordinære årsmøtesakene, men engasjerte møtedeltakere ga styret og administrasjonen gode innspill på veien videre.

Styreleder Vigdis Hjulstad Belbo og andre styremedlemmer som var på valg ble gjenvalgt og er klare

TRØNDELAG: Skogsveger var et av temaene på årsmøte-utferden.

for to nye år med mange store og spennende oppgaver foran seg.

I strålende sol og blå himmel gikk den faglige utferden i år til skogeier Odd Magne Storflor og kårkall Dagfinn Storflor på Kilnes i Hegra. Storflor er svært aktive i egen skog og driver mye av skogen sin i bratt terreng. På programmet stod temaene ressursoppbygning, skogskjøtsel og manuell hogst, men mange andre tema ble også berørt. Stian Almestad fra Stjørdal kommune fortalte om skogen og viltet i Stjørdal, før far og sønn Storflor fortalte om gården og eiendommen. Etter svartkjelkaffe og nystekte wienerbrød hadde veiplanlegger Nils Olaf Kyllø en sekvens om skogsvei og naturskade. Det ble mange gode diskusjoner rundt temaene, de kunne sikkert ha vart til langt på kveld.

TREBRUK: Det sies at det går for sakte med boligbyggingen i Oslo. Skogselskapet er imidlertid i stand til – med litt hjelp av ivrige, små hender – å få opp en hytte i løpet av en dag.

Verdens kuleste dag ble igjen en suksess

For fjerde gang arrangerte Sparebankstiftelsen DNB Verdens Kuleste Dag på Akershus Festning.

TEKST: TRYGVE ENGER

Verdens Kuleste Dag ble i år arrangert 27. august og som før var lokaliteten Akershus Festning i Oslo. Dette er en gratis aktivitetsdag for små og store hvor hele 35 ulike organisasjoner sørget for et vidt spekter av aktiviteter.

Skogselskapet deltok tradisjonen tro og hadde ansvaret for at verdens kuleste plankehytte ble bygget. Videre sørget våre 13 positive og engasjerte medarbeidere for at skogens mangesidige betydning ble vist frem på festningen. Det ble delt ut store

mengder med Markavann og skogskaffe samt skogplanter med klimabudskap. I tillegg var det egen natursti hvor det ble levert inn hundrevis av besvarelser fra de besøkende.

Årets arrangement konkurrerte med flere andre aktiviteter i hovedstaden denne lørdagen, men likevel ble det registrert over 25.000 besøkende på festningen. Og alle de vi snakket med var enige om at dette jo fortsatt var Verdens Kuleste Dag!

Norges største skoleskogdag

I Oslo er det nå en 18 år lang tradisjon på at alle 5. klassene i hovedstaden inviteres på skoleskogdager på Sognsvann like etter skolestart.

TEKST: TROND LOHRE/ASTRI KLØVSTAD

Det er Det norsk Skogselskap, Skogselskapet i Oslo og Akershus, Oslo kommune, Bymiljøetaten, og Landbruks- og matdepartementet som står bak tiltaket som det er gratis for skolene å delta på.

Været har ikke vært på arrangørens side hvert år, og behovet for å kle seg etter de rådende meteorologiske forhold har enkelte år vært noe av lærdommen man har kunnet ta med seg fra denne dagen. I år var ikke det noe problem. I flott sensommervær deltok mer enn 2 000 elever og lærere på ulike aktiviteter knyttet til bruk og forvaltning av skog. På programmet var en løype med fire poster som tok for seg skogsdrift, fisk, hvilke produkter vi får fra trær og stell av skogen.

Videre var det mulig å delta på de alltid like populære aktivitetene plankehyttebygging, balanseløype, saging, og ikke minst spikking og dekorering av egenproduserte trefigurer. Elever og lærere hadde med seg mat som ble grillet på bålpanner og det ble delt ut Markavann og skogskaffe.

Arrangørene kunne etter arrangementet konstatere at også flere lærere hadde godt læringsutbytte av skoleskogdagene. Fotosyntesen med CO₂-fangst, karbonlagring og produksjon av oksygen er dessverre for mange lærere ukjent. Mange hadde også godt utbytte av å høre om hvilke produkter vi får fra trær.

NISTE: Det ble varm lunsj på Oslo-elevene som deltok på Skoleskogdagene på Sognsvann i august.

TØFF: Med hjelm på hodet blir man straks en proff snekker og kan enten gyve løs på jobben eller posere for fotografen.

Skogbrukstunet på Jakt- og fiskedagene 2016

Godt over 30 000 besøkte De Nordiske Jakt og Fiskedagene 11. - 14. august på Norsk Skogmuseum. Som tidligere år var Skogbrukstunet en populær møteplass med aktiviteter for både barn og voksne.

TEKST OG FOTO: TROND LOHRE

De Nordiske Jakt og Fiskedagene ble i år arrangert for 54. gang og som vanlig manglet det ikke på tilbud for jakt og fiskeinteresserte. I tillegg til alle varianter av utsalgssteder og salgsboder var det også utstillinger, underholdning, matservering og ulike aktiviteter.

Skogselskapet i Hedmark er koordinator for Skogbrukstunet og flere ansatte fra Skogselskapet var med på å arrangere møteplassen og de ulike aktivitetene. Som tidligere år var plankehytten svært populær blant de unge.

FELLES TUN: Skogtunet på Dyrsku'n er et samarbeid mellom mange aktører, blant annet flere skogselskap. F.v. Tore Moldetberg (DnS), Vegar Hvamb (Telemark), Trond Lohre (Dns), Ola Gram Dæhlen (DnS), Lars Kihle (Buskerud), Karl Henrik Berke (Buskerud) og innlftet; Hilde Hoff Skinnes (Buskerud)

Dyrsku'n i Seljord 150 år

I anledning 150-årsjubileet til Dyrsku'n i Seljord, var det trommet sammen til ekstra aktivitet på Skogtunet på Dyrskuplassen. Skogtunet er et område som disponeres av skogbruket i Telemark ved Telemark Skogselskap, AT-skog og fylkesmannen i Telemark.

TEKST: TORE MOLTEBERG

Skogselskapets bidrag til 150-årsfeiringen besto i grilling av en hel elg og utdeling av gratis elg i lompe på lørdagen. Etter en drøy time var elgen spist og bare de mest ihuga elgspiserne sto igjen og gnog på hvert sitt ribbein... Skogselskapet var til stede med folk fra Telemark Skogselskap, Skogselskapet i Buskerud og Det norske Skogselskap.

I tillegg til de nevnte aktørene var det motorsagshow med elever fra Nome videregående skole, ut-

danning for øvrig ble presentert ved representanter fra NMBU og NIBIO. Til stede var også Norges Skogeierforbund med sin rullende utstillingsscene. Telemark Skogplanter AS og Buskerud Skogselskaps planteskole markerte seg i fellesskap med å vise fram og dele ut planter samt presentere sine «ekte-skapsplaner». Det er spennende tider for skogplanteforsyningen i Telemark og Buskerud.

FORSØKS FELT: Bernt Håvard Øyen orienterer om produksjonsforsøkene på Alstahaug.

Sommersamling for skogplanteskolene

23.-24. august var et 20-talls medarbeidere fra norske skogplanteskoler samlet i Sandnessjøen. Det har etter hvert blitt en tradisjon med sommersamlinger for planteskolene der ulike produksjonsanlegg besøkes. Dette er nyttig for erfaringsutveksling og nye kunnskaper om planteproduksjon.

TEKST OG FOTO: [TORE MOLTEBERG](#)

Programmet startet med besøk på Petter Dass-museet på Alstahaug før ferden gikk videre til Helgeland Skogselskaps planteskole på Alstahaug. I planteskolen tok daglig leder Tore Frisli Hov i mot og ga en orientering om planteskolen og produksjonsopplegget. Ved planteskolen er det lagt ut noen produksjonsforsøk med ulike treslag og her ble det gitt en grundig orientering ved Bernt Håvard Øyen. Øyen har tidligere jobbet som skogforsker ved nåværende NIBIO, tidligere Skog og landskap, og kjenner forsøkene godt.

Den andre dagen var det lagt opp til befaringsbåt til Lauvøya et lite stykke ut i øyriket utenfor

Sandnessjøen. Her fikk forsamlingen en orientering om den formidable produksjonen i et sitkabestand som var anlagt på eiendommen til Helgeland Skogselskap for snaut 50 år siden.

Avslutningsvis ble det innendørs gitt en orientering om arbeidet med prosjektet «Skogreising på nye arealer som klimatiltak», ved prosjektleder Asgeir Johan Jordbru fra Fylkesmannen i Nordland. Nordland er et av tre prøvefylker i prosjektet. I tillegg orienterte Arne Smedstuen, Skogplanter Øst-Norge, om deres erfaringer med produksjon av mikroplanter og maskinell sortering og prikling.

100 års arbeid for det grønne skiftet

Skogforskningen i Norge feiret nylig 100-årsjubileum. Dette ble markert med et seminar der det hele startet, nemlig på Universitetet i Bergen.

Etableringen ble vedtatt på et møte i Bergen Museum 19. mai 1915, og året etter var Vestlandets forstlige forsøksstasjon et faktum, med tidligere statsminister Christian Michelsen som den første styreleder. De såkalte skogstrøkene kom raskt etter, i 1917 ble Statens skogforsøksvesen etablert på Ås. I dag er begge deler for lengst overtatt av staten og etter mange navnebytter og fusjoner en del av NIBIO.

Seniorforsker Magne Sætersdal som har flere tiår bak seg ved avdelingen på Stend, tok ved jubileumsseminaret for seg historikken temmelig grundig. Han prøvde blant annet å forklare hvorfor Bergen var et naturlig sted for skogforskning.

– En av forklaringene er at Vestlandet for hundre år siden var mer uthogd enn andre landsdeler og hadde vært det lenge. Den såkalte skottehandelen begynte tidlig og allerede på 1600-tallet var det vannsager i nær sagt hver eneste liten elv i Hordaland. Det var skikkelig Klondykestemning og furu- og eikeskogene ble utsatt for det vi må kalle rovhogst, sa Sætersdal og illustrerte dette med blant annet et gammelt bilde av Fløyen hvor det ikke er et tre å se. I dag rommer for øvrig den samme lia landets største tre, en 120 år gammel sitkagran på drøyt 27 m³.

– Men i tillegg er en slik etablering avhengig av den litt tilfeldige faktoren at det finnes ildsjeler. Her fantes flere, om en skal framheves må det bli Oscar Hagem. Han var styreleder for Bergen Skogselskap og ble den første direktøren ved Vestlandets forstlige forsøksstasjon, en jobb han hadde fram til 1927. Hagem var en fremstående vitenskapsmann innenfor botanikk, plantefysiologi og arvelære, med professorat i botanikk ved Bergen Museum helt fram til han gikk av med pensjon i 1955. Hagem hadde et klart perspektiv på at kunnskapen måtte anvendes i praksis. Han skaffet penger slik at det kunne iverksettes innsamling av skogsfrø på vestkysten av USA. Dette skjedde under første verdenskrig og mange av forsendelsene gikk dessverre tapt på grunn av torpedering, fortalte Sætersdal.

Hagem lå også i en mangeårig faglig krig, med professor Henrik Printz ved Norges landbrukshøgskole, som mente grana ikke ville trives på Vestlandet på grunn av for milde og for mørke vintre. I dag vet vi at dette var feil, og på sine eldre dager fikk Hagem oppleve den storstilte skogreisninga på Vestlandet som Stortinget vedtok i 1954. Et såkalt kunnskapsbasert vedtak som den jubilerende skogforskningen på Vestlandet ydet sitt solide bidrag til.

Johs. Bjørndahl

Tidsskrift for Skogbrug.

Udgivet af

Det norske Skogselskab.

Nr 10 Oktober 1916. 24.aarg.

Statistiske undersøkelser angaaende Norges skoger

Det norske Skogselskap er anmodet av Socialdepartementet om at la sig repræsentere ved 2 medlemmer i den komité, der efter forslag fra Det statistiske Centralbyraa agtes nedsat til utarbeidelse av plan for en nøiagtig skogstatistik for vort land.

Selskapet har anmodet amtsskogmestrene R. Aaeng, Trøndelagens skogselskap, og M. Rolsted, Akershus amtsskogselskap om at indtræ i komiteen som selskapets repræsentanter.

Begge herrer har sagt seg villige hertil.

Komiteen kommer for øvrig til at bestaa av to repræsentanter for det offentlige skogvæsen og to for Norsk Skogøierforbund.

Arbeidet vil bli ledet av Det statistiske Centralbyraas direktør.

Træuld som pudsegarn

Statsbanerne har for en maanedes tid siden ved Øieren dampsgag monteret en egen træuldmaskine for fabrikation av fin aspeuld, som delvis skal erstatte pudsegarnet for lokomotivpudsning m.v.

Maskinen er levert av firmaet Kirchner, Leipzig (ved G. Knudsen & co., Kr.ania) og synes at arbeide godt.

Man savner endnu her til lands erfaring for, i hvor stor utstrækning træulden kan træde istedenfor pudsegarnet, og til finpuds duger den neppe. Men en stor økonomisk vinding synes fortagendet utvilsomt at være særlig under nuværende forhold, da pudsegarnet er baade dyrt og næsten ikke til aa faa.

Kryssord

Nr. 3-2016

**SEND INN FERDIG
UTFYLT KRYSSORD TIL**

Det norske Skogselskap
Wergelandsveien 23B
0167 Oslo.

Bli med i trekningen av tre flotte
trekopper fra Skogselskapet!

Leveringfrist: 1. desember 2016

Navn .....

Adresse .....

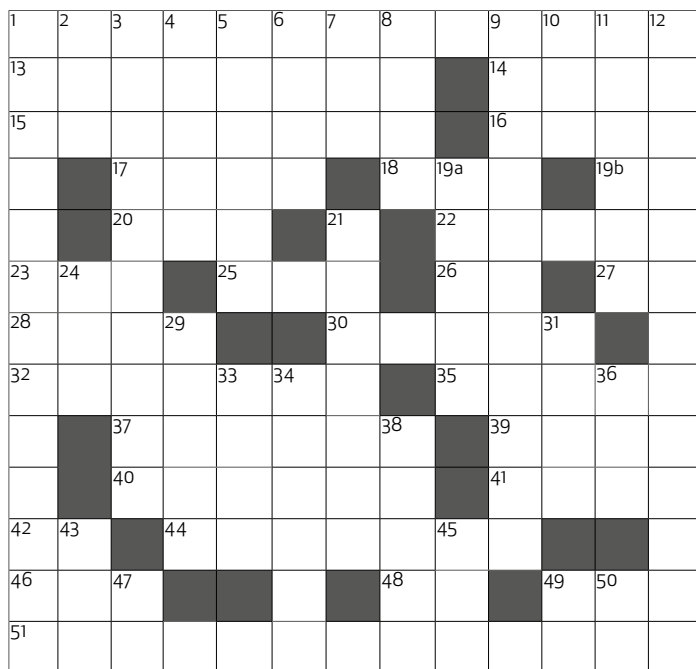
Postnr./sted.....

**VINNERE AV
KRYSSORDKONKURRANSEN
I SKOG OG MILJØ NR. 2 - 2016:**

Bjørn Greaker,
Klungveien 6B, 3360 Geithus

Sylvi Hjelmeland Lone,
Hjelmeland, 6977 Bygstad

Jo L. Mona
Sørbygdvegen 44, 7760 Snåsa

Vannrett

- 1 Nyttig inventar
- 13 Små stater
- 14 Plagg
- 15 Sette i forbindelse
- 16 Våpen
- 17 På grisen
- 18 Samtykker ikke
- 19b Skipsforkortelse
- 20 Forstavelse som klassifiserer en gruppe
- 22 Litt lengre enn rett frem
- 23 Jeg og kjæresten
- 25 Brunstig
- 26 Uttrykke

- 27 Politisk parti
- 28 Start på bekker
- 30 Rette
- 32 Ganske ustyrlige
- 35 Uttrykt
- 37 Meget kjent sosialist
- 39 Her handler mange
- 40 Fiskeredskap
- 41 Kjent norsk filmkikkelse
- 42 Obs!
- 44 Henger sammen
- 46 Redskap
- 48 Firma
- 49 Vente med å si noe
- 51 Er Bergensbanen

Loddrett

- 1 Spennende
- 2 Lydpinne
- 3 Søker etter det beste
- 4 Bevege seg til bens
- 5 Våpen
- 6 Farlig liten jeger
- 7 Steller
- 8 Avløp
- 9 Opppta i seg
- 10 Godt å ha på tur i England
- 11 Forskjønne
- 12 Eldre rettsinstans
- 19a Fargestoff
- 21 Dyr i Afrika

- 24 Omtrent som det der-
- 29 Forsvinne (litt gammelt uttrykk)
- 31 For bestanding
- 33 Oppptre!
- 34 Gjør mange på tur i det fri
- 36 Etter hverandre, men ikke i rekkefølge
- 38 Overjordisk vesen
- 43 Himmellegame
- 45 Sted i Bærum
- 47 Kommune
- 49 Drikk
- 50 Militær forkortelse

B - BLAD

Det norske Skogselskap
Wergelandsveien 23B, 0167 Oslo

**BLI MED TIL MADONA I LATVIA
OG DELTA PÅ 49. EFNS
20. – 25. FEBRUAR 2017**

PÅMELDING OG ALT OM EFNS:

www.efns.no

EFNS NORGE